

ANA MACPHERSON
Barcelona

"Vaig a comprar la maria a Gràcia i he d'embolicar-la ben embolicada abans de pujar al metro per tornar a casa. Són bossetes amb uns grams de flor. Però les has d'embolicar molt, perquè fan olor. I no vull que ningú es confongui. Porto una carta que demostra que soc usuària de cànnabis terapèutic, però no em serveix si em para un dia la policia. L'únic que demano -que demanem- és poder anar a la farmàcia perquè em donin la medicació, igual com el Tramadol, un opioide potent", aclareix la Libertad, de 47 anys, monitora de temps lliure i netejadora amb fibromiàlgia i artrosi.

FIBROMIÀLGIA

Les pastilles van de baixa

"Jo la prenc vaporitzada. Poses l'herba en una cassoleta i el vaporitzador la crema a temperatura no gaire alta i així l'aspire, com un ventolin. Se n'extreu el màxim de THC, saps el que és?, molt més pur que si la fumessis. A mi em funciona i en canvi fumar em feia mal. Dues vegades al dia. Ningú no nota a la meua feina que tinc fibromiàlgia. Ara puc dormir hores seguides, i em relaxa, i no em venen tremolors com amb els mòrfics. I he deixat de ficar-me tanta

R

EL REPORTATGE

Milers de pacients fan servir cànnabis per tractar símptomes que altrament no remeten, però amb la inseguretat d'un mercat en part il·legal i amb el desconeixement mèdic

"Volem maria de farmàcia"

porqueria al cos: havia arribat a prendre 47 pastilles al matí! D'aquí vaig passar a 18. I a la nit, de 14 a 11, i els pegats. A la clínica del dolor del Vall d'Hebron ja no sabien què més donar-me".

La Libertad és una de les 50.000 o 100.000 persones que a Espanya consumeixen varietats de cànnabis per controlar símptomes de la seva malaltia. Forma part de la unió de pacients que clames des de fa anys per la seva regulació dins de l'Iceers, una fundació dedicada a la investigació i difusió que acaba de celebrar un congrés a Barcelona. Els pacients volen saber què es fiquen al cos quan en un club de cànnabis els ofereixen un producte.

SÍNDROME DE WEST

Gotes al xumet

Alguns tenen la sort que el seu cannabinoide no té contingut psicoactiu (THC) i poden comprar el producte legalment i amb garanties sobre el contingut. Com l'Assumpta, la mare de la Laia. La seva filla de 10 anys en pren 12 gotes al matí i 12 més a la nit al xumet. Té síndrome de West i les seves crisis epilèptiques no la deixaven viure, literalment. Dormia i tenia una crisi, es tornava a adormir esgotada, com si hagués corregut una

marató, i venia una altra crisi.

Amb les gotes ha passat un any i mig sense crisis visibles, tot i que si que apareixien a l'electro. "Gràcies a això ha pogut anar a una escola especial per estimular-lo, i viure", explica l'Assumpta, la seva mare, que es va assabentar d'aquesta possibilitat per un reportatge. Se'n va anar a la fira del cànnabis de Cornellà i va descobrir aquest món. Va contactar amb un metge que li va proposar el tractament i li controlava els ajustos. I s'hi va llançar. "La meua és legal, la compro en un laboratori com a complement alimentari. A l'etiqueta consta tot el que té. Bàsicament la part derivada del cànem."

"És una ampolla d'oli que costa uns 100 € i que reposo cada 15 dies. Al neuroleg de la Laia al principi l'hi va xocar, però veient-ne el resultat ens va donar suport tot i que no en porta el seguiment, sí que ens ha permès treure-li molta medicació. A la Laia els fàrmacs li anaven bé al principi i de seguida feia tolerància i quedaven inútils. L'oli està funcionant, durant uns quants anys".

ACÚFENS

Dels xiuletets a un sss

En Carlos pateix acúfens i vapo-

reja una barreja de components cannabinoïdes que no inclouen el proscrit THC. El seu preparat té CBD, CBN i CBG. L'utilitza en cigarret electrònic. Totalment legal.

Va descobrir que el soroll permanent al seu cap podria minvar amb aquesta combinació a través d'una associació internacional pel cànnabis terapèutic. "Vaig provar fumant-lo i res. No anava bé. Amb el cigarret electrònic vas provant fins que trobes la dosi que et funciona. Em van dirigir l'ajust a la clínica Kalapa, amb metges col·legiats. El soroll no desapareix però en lloc d'un xiulet sento un sss".

No és el seu cas, però sí el de molts altres que volen saber què utilitzen. "Si necessites THC, fas servir una cosa totalment desconeguda. Cada cop has de portar a analitzar a Energy Control -100 euros- el contingut del que compres per tenir una idea del que et ficaràs al cos". Lamenta que els metges se'n desentenien. "De vegades són els pitjors enemics".

ESCLEROSI MÚLTIPLE

Experimentar amb un mateix

A la Noelia, amb esclerosi múltiple, els neurolegs li van advertir que no es podia administrar un oli de cànnabis amb THC perquè era

droga. "Vam pactar que ho provaria i que en veurien el resultat a les resonàncies. I la primera resonància va mostrar que estava millor que a l'anterior i no hi havia símptomes d'inflamació. Així que el meu metge va dir 'bé'. La neuropsicòloga ja em diu que no se m'acudeixi deixar-ho". L'únic medicament cannabinoide aprovat com a tal, Sativex, està indicat per als problemes d'espasticitat de pacients amb esclerosi múltiple, però la Noelia havia millorat amb la medicació formal i no podia accedir llavors al Sativex. "Però em feien mal els músculs i els fàrmacs a la meua disposició cada cop m'anaven més malament. Un amic que coneixia el cànnabis em va posar en contacte amb una associació i vaig consumir al principi marihuana. Després em van recomanar provar amb els extracte en oli, que es pren per via sublingual. N'he provat i provat fins a trobar el que em va bé. Quedem amb el noi que me'l fabrica i el recullo. I ja no prenc més medicació que la que em recreen cada cinc mesos al Vall d'Hebron i que manté a ratlla la meua esclerosi".

COM ACTUA

Gran potencial poc estudiat

Al cervell, més o menys la meitat

XAVIER CERVERA

XAVIER CERVERA

Gairebé sense atacs

La Laia, de 10 anys, té síndrome de West, una malaltia neurodegenerativa que en el seu cas li provocava crisis epilèptiques diverses vegades al dia que no responien a cap tractament. Des de fa tres anys les controla amb unes gotes d'un producte cannàbic. Li permet anar a l'escola, al parc i dormir en calma

A favor de la regulació

Pertanyen a la unitat de pacients per la regulació del cannàbis terapèutic. La llibertat (esquerra) utilitza un vaporitzador de flors per al dolor i la falta de son; en Carlos, un cigarret electrònic amb components legals per als acúfens; la Noelia, gotes sublinguals de THC per als dolors de l'esclerosi múltiple

dels receptors, a grans trets, són metabotòpics, sobre els quals actuen, principalment, els psicofàrmacs. I entre aquests receptors, els més abundants són els cannabinoïdes. "Així que imagina el potencial terapèutic del cannàbis", resumeix Rafael Maldonado, catedràtic de la Pompeu Fabra expert en neurofarmacologia i un dels experts més reconeguts en cannabinoïdes. "A Europa hi ha un gran perjudici pel que fa a l'aprofitament farmacològic d'una planta que es consumeix com a droga recreativa. Però hauríem d'avançar, com s'ha fet amb els opioides. Que sigui una droga no ens ha d'impedir veure la seva utilitat terapèutica. Ni el seu valor com a medicament no ens ha de fer menysprear la perillositat del seu ús recreatiu".

El que no té gaire sentit, segons el seu parer, és deixar les possibilitats terapèutiques en mans d'unes plantes amb una variabilitat tan gran que resulta gairebé impossible saber quins principis actius, dels 60 o 80 que es coneixen, predominen en concret en la que s'està aprofitant per elaborar un oli o per fumar-la. "Necessitem estudiar i desenvolupar medicaments basats en els principis actius amb què s'aconsegueix un resultat clar i demostrable, no l'efecte confús d'una planta que ja s'emprava així fa 4.000 anys, quan no teníem ciència".

EVIDÈNCIA

Els usos reconeguts

La utilitat terapèutica clarament provada es concentra de moment en cinc indicacions. El CBD, un dels seus principis actius més ben coneguts, és molt eficaç en determinats casos d'epilèpsia refractària, especialment en les síndromes de West i de Dravet. L'Assumpta, la mare de la Laia, que té síndrome de West, aconsegueix les seves gotes d'oli amb CBD de manera totalment legal.

Es fabriquen com a complement alimentari, no com a medicament. Són legals, perquè no contenen la part psicotròpica del cannàbis. Altres països com el Canadà administren un medicament 100% CBD que funciona per a epilèpsies refractàries i que s'adquireix com a medicament orfe, que és com se'n diu dels fàrmacs que poden ser útils per a patologies que no tenen cap altre tractament.

Un dels pocs productes aprovats per les agències oficials i accessible a Espanya, Sativex, té dos dels més coneguts components de la maria, el THC i el CBD. Ha demostrat la seva eficàcia per controlar l'espasticitat (rigidesa i moviments incontrolats) que sovint tenen persones amb esclerosi múltiple. Però no serveix per a totes les malalties amb aquest símptoma, o almenys no s'ha demostrat encara.

Per al tractament del dolor, "sabem que calma, però no s'ha trobat la formulació precisa amb què els beneficis superin els riscos, cosa que permetria que s'aprovis com a medicament", explica Maldonado.

Amb Sativex es va arribar a fer un assaig en fase III i els resultats van ser estadísticament no significatius, "però sí esperançadors, perquè sí que hi ha un efecte contra el dolor, però la millora no era suficient, potser perquè l'objectiu de l'estudi era massa ambiciós

o cal millorar la via d'administració", apunta el neurofarmacòleg.

De la marihuana també s'obté un potent antihemètic que fan servir sobretot pacients oncològics en tractament de quimioteràpia. La nabilona (principalment THC) és a Catalunya un medicament d'ús compassiu.

"A la unitat del Dolor de l'Hospital del Mar, per exemple, participen en alguns assajos amb cannabinoïdes i hem de fer una recepta especial per a ús compassiu cada dues setmanes als pacients", explica el cap de la unitat, Antonio Montes. Des de la seva pràctica quotidiana amb el dolor, restringida per un gran perjudici europeu contra la maria, creu que "la regulació ens ampliaria molt l'arsenal, encara que és molt clar que no serveix per a tot i hi ha qui no respon".

EXPERIÈNCIA CLÍNICA

"Ha vingut per quedar-se"

Jordi Pérez dirigeix la clínica del dolor oncològic de la Universitat de McGill al Canadà i afirma sense cap dubte que "el cannàbis ha vingut per quedar-se; es convertirà en un producte habitual que els metges administrarem i recomanarem cada vegada més".

Per què? "És sens dubte eficaç i veiem autèntics miracles. Això no significa que funcioni sempre i en tots els pacients. A més, són molt més segurs que els derivats de la morfina. I en pacients que ja estan prenent narcòtics, el cannàbis calma el dolor i ajuda a prendre menys opioides. El problema és que tot el que sabem és pura experiència personal. No es basa en estudis clínics".

Jordi Pérez treballa en un dels països on la maria s'administra amb més facilitat. Com a Espanya, el seu ús terapèutic es troba en uns límits normatius difícils de manejar de vegades. "Però des del 2014 és possible obtenir una autorització mèdica per prendre'n i hi ha un centenar d'empreses que produeixen productes cannàbics per a ús mèdic, controlats bioquímicament i també en la seva producció agropecuària".

ELS EFECTES CONEGUTS

THC o CBD, o tots dos

El que saben els especialistes en dolor és que l'oli sembla actuar de manera més lenta i prolongada mentre que el producte sec, inhalat o fumant, és ràpid i de curta durada. "Les cremes es comencen a fer servir per al dolor muscular superficial i les malalties cutànies", explica l'expert.

Els dos components més coneguts, el THC i el CBD, es reparteixen dos grans efectes: el primer, euforitzant i eficaç en cas de nàusees i falta de gana; el segon, relaxant i bo per a crisis epilèptiques. "Pel que fa al dolor, la cosa no és tan clara", assegura Jordi Pérez. "Sembla que el THC té poder analgèsic i el CBD més antiinflamatori". En si mateix aquest component no sembla un bon analgèsic, però funciona en canvi en pacients amb dolor crònic perquè pot ajudar a controlar símptomes d'ansietat. "Tots els meus pacients amb dolor consumeixen compostos amb més concentració de CBD que de THC", explica l'expert. "Els tenen opcions gairebé il·limitades per triar el producte, cosa que ens complica molt la feina als metges. Ens falten estudis".